

Ekskurzija Društva za antične in humanistične študije: kulturnozgodovinska pot Čez Most po modrost

V soboto, 15. maja 2010, se je skupinica članov Društva za antične in humanistične študije in gostov z minibusom podala na Most na Soči na kulturnozgodovinsko pot *Čez Most po modrost*, ki obiskovalcem predstavlja večtisočletno kulturnozgodovinsko in še posebej arheološko dediščino tega kraja. Na Mostu na Soči je namreč stalo naselje že v srednji ali pozni bronasti dobi; najstarejša lokalna stavba, katere ostanki so se ohranili, izvira iz obdobja 1300—1000 pr. Kr. Največji razcvet Tolminske pa je prišel v starejši železni dobi, katere kultura se imenuje »svetolucijska« prav po Mostu na Soči oziroma njegovem drugem imenu, Sveta Lucija. Imena rimske naselbine na Mostu, ki je doživela svoj višek v 3. in 4. stol. po Kr., sicer žal ne poznamo, ohranjeni pa so denimo impozantni temelji vile, ki je imela celo sudarij (potilnico). Tudi v novejšem času kraj ni izgubil kulturnega pomena, saj je bil dom več slovenskih izobražencev in umetnikov (omenimo lahko hišo pisatelja Ivana Preglja).

Vseh postaj na poti je dvaindvajset, opremljena je z informacijskimi tablamami, razstavnimi nišami z replikami, rekonstrukcijami poslopij ipd., po njej pa nas je z izrednim poznavilstvom in predanostjo popeljal arheolog Miha Mlinar iz Tolminskega muzeja, njen idejni oče in avtor knjižice *Čez Most po modrost*. Vreme nam je bilo kljub neugodnim napovedim naklonjeno, zanimivosti, ki smo jih videli na arheološki poti in pozneje še v Tolminskem muzeju ter na Tonovcovem gradu pri Kobaridu, pa so obilno poplačale našo odločitev. Tolminski muzej omogoča obiskovalcu sprehod skozi zgodovino: od originala neandertalčeve piščali prek zakladnih najdb železne dobe in rimskih artefaktov vse do tolminskega kmečkega upora (1713) in do sodobnosti. Dan smo zaključili z vzponom na arheološko najdišče Tonovcov grad z

ostanki treh poznoantičnih cerkva (nad dvema so zdaj znova zgradili poslopji) in z ostanki hiše malce nižje.

Na začetku kulturnozgodovinske poti je niša z repliko grškega skifosa iz 5. stol. pr. Kr., okrašenega s sovico med oljčnima vejicama, katerega original (na sliki) hrani Tolminski muzej. Posodico je našel Miha Mlinar v enem izmed grobov na Mostu, sovica pa je postala simbol poti Čez Most po modrost. (Slika: David Kovačič)

Nada Grošelj